

УДК 94(477.84):327(477.438)

Ткач В. М.,

директор Тернопільського регіонального центру
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників державних органів влади, органів
місцевого самоврядування, державних підприємств,
установ і організацій (Україна, Тернопіль),
tkach_w@ukr.net

Роль польської національної меншини Тернопільщини у налагодженні міжрегіональних україно–польських відносин

Автор досліджує місце та роль польської національної меншини Тернопільщини у налагодженні міжрегіональних зв'язків між Україною та Польщею. Мета, застосувавши історико-генетичний та історико-типологічний методи, окреслити динаміку налагодження співпраці окремих адміністративно-територіальних утворень Тернопільщини з регіонами Польщі та передбачити перспективу таких контактів. Стаття дає змогу дослідити методи та форми сприяння тернопільських поляків, що були вивезені в радянські часи до Польщі, налагодженню духовних та економічних зв'язків між українськими та польськими регіонами. В дослідженні велика увага приділяється діяльності польських національно-культурних товариств Тернопільської області у сприянні міждержавному регіональному розвитку. Підсумовуючи результати дослідження автор підкреслює позитивну роль польської національної меншини у налагодженні культурно-господарських зв'язків із регіонами Польщі.

Ключові слова: населення, національна структура, поляки, перепис населення, Україна, Республіка Польща.

Відродження організованого життя польської громади Тернопільщини сприяє розвитку духовних, економічних та культурно-історичних зв'язків не лише в межах громади, але й дає змогу налагодити діалог із полонією усієї України та історичною Батьківщиною. Створення національно-культурних товариств розширило можливості польської громади краю та сприяло прокладанню культурного та господарського містка між Тернопільщиною і регіонами Польщі на якісно вищому рівні організації.

Після Другої світової війни в результаті обміну населенням з Тернопільської області в Польщу було вивезено кілька тисяч поляків. В той же час з Польщі в Україну в ході операції «Вісла» переселено українців. Провівши історичне порівняння ми бачимо, що українці були зігнані з історичних земель, які ними були заселені протягом багатьох століть. В той же час поляки повертались на історичну Батьківщину, яку покинули їхні предки в попередньому, а то й два три покоління тому.

Із проголошенням незалежності України та поваленням тоталітарного режиму в Польщі раніше скривджені отримали можливість вільно відвідувати насаджені раніше землі.

Дана тема вивчалась українськими науковцями В. Сергійчуком, В. Струтинським, Г. Зеленько та ін. На нашу увагу, в контексті дослідження Тернопільщини, заслуговують праці О. Калакури [11] та Л. Алексієвця [1], які широко використовують місцевий фактологічний матеріал для висвітлення проблематики Україно–Польських відносин.

В. Гевко [3] та О. Слободян [28] свою увагу зосередили на широкому колі питань, що стоять перед державами та висвітлюють діяльність в даному аспекті польських національно-культурних товариств.

У нашому дослідженні ми відштовхуємось від особливостей та значення співпраці окремого регіону України (Тернопільщини) з адміністративно–

територіальними суб'єктами Польщі в контексті культурно–освітнього діалогу та налагодження господарських зв'язків.

Чисельність поляків в Тернопільській області останніми роками скорочується. Згідно Всесоюзного перепису населення 1989 року їх тут проживало 6704 особи [8], але Всеукраїнський перепис 2001 року зафіксував 3856 осіб [9]. Не дивлячись на це число польських товариств в області з кожним роком зростає. Станом на кінець 2017 року в області зареєстровано та діють 14 польських національно–культурних товариств.

Голова польського культурно–освітнього товариства в Тернопільській області Генріх Стронський в інтерв'ю газеті «Тернопіль вечірній» говорить, що польські товариства відіграють важливу роль у налагодженні україно–польських міждержавних стосунків [13, с. 2], адже товариства постійно організовують поїздки в Польщу на різні форуми, де бувають представники польських органів влади з якими можна вести певні домовленості про співпрацю. «Я б сказав так: ми заповнюємо певну нішу у цих стосунках. От наприклад, 26–30 травня (1999 рік) відбувся з'їзд тернополян із Польщі. Поїхала і наша делегація. Восени така акція пройде тут в Тернополі», – розповідає Г. Стронський.

Завдяки таким контактам місто Тернопіль за роки незалежності сформувало добрі стосунки з багатьма містами Польщі та налагодило зв'язки, які приносять реальні результати. Ще в 1992 році була підписана «Угода про співпрацю міста Ельблонг та Тернополя». Ельблонг – це промисловий центр на півночі Польщі, знаходиться у Вармінсько–Мазурському воєводстві [18]. А в 2015 році між Тернополем та Ельблонгом підписано «Рамкову угоду про партнерську співпрацю між містом Ельблонг та містом Тернопіль».

У 2005 році Тернопіль підписав договір про партнерські стосунки з польським містом Радом що в Мазовецькому воєводстві.

Особливо добрі стосунки у Тернополя склались із польськими містами Хожув (Сілезьке воєводство) з яким у 2009 році укладено «Присягу Близнючого Партнерства» та Тарнув (Малопольське воєводство), який у 2013 році підписав «Присягу про Побратимство». За даними документами Хожув та Тарнув стали містами–побратимами Тернополю.

У 2015–16 роках Тернополем укладено угоди про партнерські стосунки з Нисою (Опольське воєводство), Суленцінським повітом (Любуське воєводство) та Єленья Гура (Нижньосілезьке воєводство).

В рамках транскордонного співробітництва Тернопіль долучився до підписання у Любліні «Договору про партнерство в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща–Білорусь–Україна на 2007–2013 роки щодо реалізації проекту «Інвестиції в культуру. Системні заходи з метою сприяння культурній освіті», що був підписаний у 2012 році [18].

Станом на кінець 2017 року на стадії переговорів Тернопіль підтримує дружні відносини з Плонськом (Мазовецьке воєводство), Суwalkі (Підляське воєводство), Ольштині (Вармінсько–Мазурське воєводство) та Соколов–Подлянським повітом (Мазовецького воєводства).

Зв'язки Заліщик із Битовою, що знаходиться в Слупському воєводстві Польщі розпочалися завдяки

ініціативі колишнього мешканця села Товсте Володимира Дрозда, який походить з української родини та виїхав на проживання в Польщу. На початку 90-х років ХХ ст. він, перебуваючи у Заліщиках, в ході зустрічі з мером П. Лесюком запропонував налагодити стосунки з польським містом, адже працював там представником фірми з випуску пластикових вікон.

Перші контакти почали з культурного обміну між ансамблем танцю Заліщицького радгоспу–технікуму «Хлібодари» та ансамблем «Кошуби», які дали спільний концерт у квітні 1996 року в Заліщиках в ході приїзду делегації з Битови на чолі з бургомістром Станіславом Мармолоським [4, с. 5], який провів переговори з міським головою Заліщик Павлом Лесюком. На зустрічі польську сторону представляли також шеф Ради м. Битова Єржі Йорчик, секретар магістрату Казімір Керлін та директор будинку культури Роман Шиманський. З української сторони разом із міським головою Лесюком були його заступники Мирослав Заполох та Михайло Григор. В ході переговорів домовлено підписати договір про партнерство під час візиту українців до Польщі.

У 1997 році делегація Заліщицької міської ради на чолі із міським головою П. Лесюком та заступником Мирославом Заполохом взяла участь в українському фестивалі «Битовська ватра–97». Україну представляли ансамбль пісні та танцю «Первоцвіт» Заліщицької гімназії, заслужена артистка України Ольга Добрянська та шоу–балет із Чернівців [12, с. 1]. Після молодіжного форуму між містами Залішки та Битов підписано договір про співпрацю за яким передбачено як культурний обмін так і створення спільного Україно–Польського підприємства з виготовлення меблів у Заліщиках.

За сприяння Польсько–Українського культурно–освітнього товариства ім. А. Міцкевича місто Чортків налагодило партнерські стосунки із польськими містами Добродзень (Опольське воєводство), гміною Завадське (Опольське воєводство), Корчина (гміна Підкарпатського воєводства) та Лежайськ (Підкарпатського воєводства) [19]. Делегації з Польщі постійно відвідують Чортків в напрямку культурного обміну. Допомагають місцевій Суботній школі вивчення польської мови. У свою чергу до Польщі на оздоровлення їдуть діти з Чортківщини.

8 лютого 2001 році між Бережанами та Ключборгом (Опольське воєводство) підписано угоду про співпрацю [22, с. 3]. Документ торкається різних галузей діяльності. З 1999 року Бережани співпрацюють з польським містом Глухолази (Опольське воєводство). Ведеться підготовка щодо підписання угоди про співпрацю.

Місто Бучач налагодило співпрацю з польським містом Каземіж Велький у 2005 році. Угода передбачає співпрацю в різних сферах діяльності. Особливо плідними стали відносини в галузі освіти та розвитку сільського господарства. Традиційними стали обміни культурними та навчальними програмами. У 2010 році 30 викладачів Бучацького коледжу відвідали Центр фахового навчання молоді Каземіжа Велького [24, с. 3]. Метою поїздки був обмін досвідом щодо підготовки молодших спеціалістів для різних галузей народного господарства. В ході семінару відбулись візити української делегації до Чехії та Німеччини. Організацією поїздок займались віце–презес навчального закладу в Кельцях (Польща) Лешек Буцькі та презес Єжи Вонтробі.

Уже традиційними для Бучацького агроколеджу стали направлення студентів на аграрну практику до Польщі [29, с. 4]. А в червні цього року студенти коледжу давали в Кельцях концерт для своїх ровесників.

У 2013 році в Польщі зареєстровано Товариство сприяння розвитку освіти в Україні на чолі з воєводою Кельц Божентиною Палкою–Журубо [30, с. 4], яка відвідала Україно–Польський бал.

У грудні 2015 року в Бучачі відбулась міжнародна конференція «Розвиток системи української освіти та адаптація її до європейського простору» [5, с. 4]. Польську делегацію представляли працівники Центру професійної освіти міста Кельце Єжи Вантроба, Лешек Буц, Станіслав Ковальські та депутат польського сейму Яна Цедзурські. Офіційними особами з українського боку був заступник голови Тернопільської обласної ради Любомир Крупа, голова Бучацької районної адміністрації Віталій Фреяк, міський голова Бучача Йосип Мосціпан та директор Бучацького коледжу Ігор Леськів.

У червні 2008 року підписано Акт про партнерство між Козівською селищною радою та гміною Бичина Опольського воєводства [6, с. 4]. Ініціатором налагодження контактів був депутат польського Сейму, колишній бургомістр Ключборга (Опольське воєводство) Станіслав Ракочи, чия родина походить з Козівщини (хутір Трибів, що біля села Вівся).

Польську делегацію з 8 осіб очолював бургомістр Бичини Ришард Грунер та секретар Гміни Бичина Мацей Томашик. З українського боку – селищний голова Козови Петро Вацлавський та секретар селищної ради Ігор Скобляк.

На дев'ятій сесії Козівської селищної ради, що відбулась 20 серпня 2008 року на виконання рішення від 22 липня 2008 року №561 «Про затвердження Акту партнерства між громадою Козова і гміною Бичина», де було ратифіковано угоду [25, с. 2], прийнято рішення про організацію з 10 по 15 вересня 2008 року поїздки делегації Козови на чолі з секретарем селищної ради Ігорем Скобляком до Бичини [26, с. 2]. До складу делегації було включено зразковий ансамбль танцю «Росинка» Козівського будинку дитячої та юнацької творчості.

Шумськ активно підтримує стосунки з польськими містами Мшонув та Кобилка Мазовецького воєводства [21]. З 2008 року між українцями та поляками з міста Кобилка йдуть постійні обміни делегаціями. Мешканці польського міста активно передавали допомогу для Майдану Гідності та військову амуніцію воякам української армії, що воюють на Сході України з російськими окупаційними військами. У 2018 році заплановано підписання договору «про побратимство».

З Мшонувом Шумськ налагодив стосунки через міжнародні проекти у 2017 році. Польська делегація осінню побувала з візитом у Шумську. На початок 2018 року міський голова Шумська В. Плетюк запрошений для проведення попередніх консультацій до Польщі.

Кременець має підписані угоди про співпрацю з польськими містами Констанцін–Єзьорна (Мазовецьке воєводство), Томашув–Любельські (Люблінське воєводство), Сьвонтнікі–Гурне (Малопольське воєводство) та Загуж (Підкарпатське воєводство) [20]. З якими підтримуються культурні та господарські відносини. Першим містом побратимом Кременцю стало місто

Томашів Любельський [10]. А в 2017 році до списку партнерів додалась ще Гміна Гац [7]. Договір підписано в ході візиту до Підкарпатського воєводства 29 червня того ж року.

У 2008 році до Констанціна Єзборни на оздоровлення з Кременця було відправлено 31 дитину, що позбавлено батьківського піклування [15]. Супроводжували дітей працівники районної служби у справах дітей та медичні працівники.

У серпні 2014 року міський голова Кременця Р. В. Ванжула запросив бургомістра Томашева Любельського Войцеха Жуковські на відкриття пам'ятника герою Небесної сотні Олександрю Капіносу [16]. Адже поляки активно допомагали кременчанам в часи проведення Революції Гідності.

З Томашевом Любельськи традиційно проводяться футбольні турніри, які присвячуються до різних свят. Так у 2014 році на турнір до Польщі від Кременця поїхала делегація в кількості 20 осіб [17]. З них троє представники громадськості, що супроводжували команду.

Подібний турнір було проведено і в лютому 2016 року [14]. Змагання проводилось в спортзалі місцевої школи №2.

Повоєнні події зблизили також Гусятин і Оборонки Шльонські. Адже сюди після Другої світової війни було переселено понад 500 поляків з Гусятинщини [23]. У травні 2015 року Гусятин та польське місто Оборонкі Шльонські підписали Угоду про дружбу та співробітництво, яка передбачає економічну та культурно-освітню співпрацю.

Діти з Гусятини їздили на екскурсію до Польщі де ними опікувалась керівник Оборницького центру волонтеріату Божена Магновська. В рамках заходу було проведено зустрічі в мерії Оборонки Шльонські та навчальних закладах міста. Проведено екскурсії в міста Безно, Жмігрод та Вроцлав.

З ініціативи мешканців Збаража польського походження налагоджено зв'язки та підписано угоду про партнерські відносини між Збаражем (мер Роман Полікровський) та Болеславцем (президент Пьотр Роман) [27, с. 2]. Місцеве польське товариство завдяки Барбарі Смоленській, батько (Міхал Осіпа) якої народився у Збаражі, активно співпрацює з Болеславським відділенням Товариства любителів Львова та Південно-Східних Кресів.

З 2012 року молодь із Болеславця допомагала впорядковувати польські поховання в Збаражі та околицях, а молодь зі Збаража вивчала у Болеславці техніку роботи з керамікою. У 2015 році сюди за обміном досвіду прийшли десять дівчат зі Збаража.

«Галицький кур'єр» у 2013 році надрукував розгорнутий матеріал присвячений 500-літтю від часу заснування міста Скалат [31]. Стаття має характер екскурсу вулицями відбудованого містечка, будівлі якого пам'ятають епоху Тараса Шевченка. Але особливу увагу польського видання привернули замки та мури, що стояли в часи Богдана Хмельницького. Особлива заслуга, на думку видання, у відбудові міста мера Наталії Станьковської, що має польське коріння.

28 серпня 2017 в рамках святкування Дня Борщева було урочисто підписано акт про співпрацю між українським районним центром та польським містом Ястшембе-Здруй [2, с. 3]. З української сторони документ

підписав міський голова Борщева Іван Кобилянський, а з польської президент міста Ястшембе-Здруй Анна Гетьман. Сторони домовились про пошук стосунків зі школами, громадськими об'єднаннями, храмами, підприємствами та творчими спілками.

За підсумками нашого дослідження ми бачимо, що поляки українського походження та українці польського відіграли важливу роль у налагодженні культурно-освітніх та господарських зв'язків між Тернопільщиною та окремими регіонами Польщі. Результатом співпраці стали традиційні обміни культурними програмами, а головне налагодження економічної співпраці, яка сприяла створенню філій польських підприємств в Тернопільській області та вихід місцевих господарств на європейські ринки. Не дивлячись на окремі дискусії між Україною та Польщею на міждержавному рівні – стосунки Тернопільщини та регіональних польських партнерів лише поглиблюються.

Список використаних джерел

1. Алексієвць Л. Україна і Польща: шляхи співробітництва (1991–2004 рр.) / Л. Алексієвць, В. Гевко. – Тернопіль: Ред.-вид. центр ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – 153 с.
2. Борщеву – 561 // Галицький вісник плюс. – 2017. – 1 вересня. – №35. – С.3.
3. Гевко В. Українсько-польські відносини в контексті європейської інтеграції: історіографічний огляд і аналіз джерельної бази / Вікторія Гевко // Україна – Європа – Світ. Міжнар. зб. наук. пр. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвць. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – Вип.1. – С.235–249.
4. Григор М. Вперше в Заліщиках // Колос. – 1996. – 26 квітня. – №18 (6799). – С.5.
5. Дворська Л. На міжнародну конференцію з питань реформування української освіти до Буцацького коледжу приїхали польські колеги з міста Кельце // Нова доба. – 2015. – 25 грудня. – №52. – С.4.
6. Ждан В. Є у нас у Польщі місто-побратим // Вільне слово. – 2008. – 27 червня. – №27 (6964). – С.4.
7. Запрошення Гміни Гац від 22 червня 2017 року №RGO 0343.4.2017.JH. – 1 с.
8. Інформація Головного управління статистики у Тернопільській області. Розподіл постійного населення польської національності за рідною мовою по районах, містах та селищах міського типу (за даними перепису населення 1989 року). №11–05/89 III від 01.12.2017 р. – 3 с.
9. Інформація Головного управління статистики у Тернопільській області. Розподіл постійного населення польської національності за рідною мовою по районах та містах (за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року). №11–05/90 III від 01.12.2017 р. – 3 с.
10. Інформація Кременецької міської ради щодо побратимських/партнерських відносин із закордонними партнерами від 04.12.2014 року №876. – 1 с.
11. Калакура О. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у XX столітті. – К.: Знання України, 2007. – 508 с.
12. Корчевська Г. Битовська вагра і договір про співпрацю // Колос. – 1997. – 2 серпня. – №31 (6860). – С.1.
13. Костюк Р. Генріх Стронський «Головне – зближення народів» // Тернопіль вечірній. – 1999. – 4 червня. – №44 (921). – С.2.
14. Лист бургомістра Томашева Любельського від 08 січня 2016 року. – 1 с.
15. Лист Виконавчого комітету Кременецької міської ради від 08.02.2008 року №200. – 2 с.
16. Лист Кременецької міської ради від 20.08.2014 року №586. – 1 с.
17. Лист Кременецької міської ради від 16.09.2014 року №645. – 2 с.
18. Міста-партнери та побратими // Тернопільська міська рада: електронна версія сайту. 2017. – <http://www.rada.te.ua/mista-partneri-ta-po/> (дата звернення: 27.12.2017).

19. Міста партнери // Чортківська міська рада: електронна версія сайту. 2017. – <http://www.chortkivmr.gov.ua/nashe-misto/mista-partnery/> (дата звернення: 27.12.2017).
20. Міста побратими // Кременецька міська рада: електрон. версія сайту. 2017. – <http://kremenec.miskrada.org.ua/mista-pobratimi-19-56-43-08-06-2017> (дата звернення: 08.06.2017).
21. Міста побратими // Шумська міська рада: електрон. версія сайту. 2016. – <http://shumska-gromada.gov.ua/mista-pobratimi-10-50-05-21-09-2016> (дата звернення: 21.09.2016).
22. Островський І. XIV сесія міської ради // Бережанське віче. – 2001. – 24 лютого. – №10 (682). – С.3.
23. Пейко І. Діти з Гусятина відвідали Оборонки Шльонські // Волинський монітор: електрон. версія газ. 2015. – URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/statti-ua/3814-14527.html> (дата звернення: 14.09.2015).
24. Петрашик В. «Польща, Чехія, Німеччина» // Освіта аграрна. – 2010. – квітень. – №10. – С.3.
25. Про організацію поїздки до Республіки Польща. Рішення дев'ятої сесії Козівської селищної ради від 29.08.08 року №612. – 2 с.
26. Про організацію поїздки до Республіки Польща. Розпорядження Козівського селищного голови від 20.08.08 року №89. – 2 с.
27. Сиско І. Збараж побратається з Болеславцем – містом кераміки // Народне слово. – 2016. – 13 травня. – №20 (8228). – С.2.
28. Слободян О. Україна та Польща в контексті українсько-польських міжнародних зв'язків кінця XX – початку XXI ст. Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини/ Гол. ред. Л. М. Алексієвць. – Вип.18: присвячено 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – С.282–289.
29. Чорній О. Студенти Буцацького коледжу проходять практику у Польщі та Швейцарії, а цього рік укладені договори про співпрацю із навчальними закладами Іспанії та Франції // Нова доба. – 2011. – 15 квітня. – №15 (8429). – С.4.
30. Чорній О. У Буцацькому коледжі Подільського ДАТУ теж можна здобути вищу освіту // Нова доба. – 2013. – 22 березня. – №12 (8530). – С.4.
31. Kaminski Jerzy. Skalatma 500 lat // Kurier Galicyjski: електрон. версія газ. 2013. – URL: <http://www.kuriergalicyjski.com/actualnosci/report/2765-ska-at-ma-500-lat> (дата звернення: 04.12.2013).
12. Korchevs'ka G. Bytovs'ka vatra i dogovor pro spivpracju // Kolos. – 1997. – 2 serpnja. – №31 (6860). – С.1.
13. Kostjuk R. Genrih Strons'kyj «Golovne – zblzhennja narodiv» // Ternopil' vechirnij. – 1999. – 4 chervnja. – №44 (921). – С.2.
14. Lyst burgomistra Tomasheva Ljubel's'kogo vid 08 sichnja 2016 roku. – 1 s.
15. Lyst Vykonavchogo komitetu Kremeneč'koi' mis'koi' rady vid 08.02.2008 roku №200. – 2 s.
16. Lyst Kremeneč'koi' mis'koi' rady vid 20.08.2014 roku №586. – 1 s.
17. Lyst Kremeneč'koi' mis'koi' rady vid 16.09.2014 roku №645. – 2 s.
18. Mista-partnery ta pobratymy // Ternopil's'ka mis'ka rada: elektronna versija sajtu. 2017. – <http://www.rada.te.ua/mista-partnery-ta-po/> (дата звернення: 27.12.2017).
19. Mista partnery // Chortkivs'ka mis'ka rada: elektronna versija sajtu. 2017. – <http://www.chortkivmr.gov.ua/nashe-misto/mista-partnery/> (дата звернення: 27.12.2017).
20. Mista pobratymy // Kremeneč'ka mis'ka rada: elektron. versija sajtu. 2017. – <http://kremenec.miskrada.org.ua/mista-pobratimi-19-56-43-08-06-2017> (дата звернення: 08.06.2017).
21. Mista pobratymy // Shums'ka mis'ka rada: elektron. versija sajtu. 2016. – <http://shumska-gromada.gov.ua/mista-pobratimi-10-50-05-21-09-2016> (дата звернення: 21.09.2016).
22. Ostrovs'kyj I. XIV sesija mis'koi' rady // Berezans'ke viche. – 2001. – 24 ljutogo. – №10 (682). – С.3.
23. Pejko I. Dity z Gusjatyňa vidvaly Oboronki Shl'ons'ki // Volyn's'kyj monitor: elektron. versija gaz. 2015. – URL: <http://www.monitor-press.com/ua/extensions/statti-ua/3814-14527.html> (дата звернення: 14.09.2015).
24. Petrashyk V. «Pol'shha, Chehija, Nimechchyna» // Osvita agrarna. – 2010. – kviten'. – №10. – С.3.
25. Pro organizaciju poi'zdky do Respubliki Pol'shha. Rishennja dev'jatoj sesii Kozivs'koi' selyshhnoi' rady vid 29.08.08 roku №612. – 2 s.
26. Pro organizaciju poi'zdky do Respubliki Pol'shha. Rozporjadzhennja Kozivs'kogo selyshhного golovy vid 20.08.08 roku №89. – 2 s.
27. Sysko I. Zbarazh pobratajet'sja z Boleslavcem – mistom keramiky // Narodne slovo. – 2016. – 13 travnja. – №20 (8228). – С.2.
28. Slobodjan O. Ukrai'na ta Pol'shha v konteksti ukrai'ns'ko-pol's'kyh mizhnarodnyh zv'jazkiv kincja XX – pochatku XXI st. Ukrai'na – Jevropa – Svit. Mizhnarodnyj zbirnyk naukovykh prac'. Serija: Istorija, mizhnarodni vidnosyny/ Gol. red. L. M. Aleksijevc'. – Vyp.18: prysvjacheno 150-ričchju vid dnja narodzhennja Myhajla Grushevs'kogo. – Ternopil': Vyd-vo TNPU im. V. Gnatjuka, 2016. – S.282–289.
29. Chornij O. Studenty Buchac'kogo koledzhu prohodyat' praktyku u Pol'shhi ta Shvejcarii, a c'ogo rich ukladeni dogovory pro spivpracju iz navchal'nymy zakladamy Ispanii ta Francii' // Nova doba. – 2011. – 15 kvitnja. – №15 (8429). – С.4.
30. Chornij O. U Buchac'komu koledzhi Podil's'kogo DATU tezh možna zdobuty vyshhu osvitu // Nova doba. – 2013. – 22 bereznja. – №12 (8530). – С.4.
31. Kaminski Jerzy. Skalatma 500 lat // Kurier Galicyjski: електрон. версія газ. 2013. – URL: <http://www.kuriergalicyjski.com/actualnosci/report/2765-ska-at-ma-500-lat> (дата звернення: 04.12.2013).

References

1. Aleksijevc' L. Ukrai'na i Pol'shha: shljahy spivrobitnyctva (1991–2004 rr.) / L. Aleksijevc', V. Gevko. – Ternopil': Red.-vyd. centr TNPU im. V. Gnatjuka, 2009. – 153 s.
2. Borshhevu – 561 // Galyc'kyj visnyk pljus. – 2017. – 1 veresnja. – №35. – С.3.
3. Gevko V. Ukrai'ns'ko-pol's'ki vidnosyny v konteksti jevropejs'koi' integracii: istoriografichnyj ogljad i analiz dzherel'noi' bazy / Viktorija Gevko // Ukrai'na – Jevropa – Svit. Mizhnar. zb. nauk. pr. Serija: Istorija, mizhnarodni vidnosyny / Gol. red. L. M. Aleksijevc'. – Ternopil': Vyd-vo TNPU im. V. Gnatjuka, 2008. – Vyp.1. – S.235–249.
4. Grygor M. Vpershe v Zalizshykh // Kolos. – 1996. – 26 kvitnja. – №18 (6799). – С.5.
5. Dvors'ka L. Na mizhnarodnu konferenciju z pytan' reformuvannja ukrai'ns'koi' osvity do Buchac'kogo koledzhu pry'i haly pol's'ki kolegy z mista Kjel'ce // Nova doba. – 2015. – 25 grudnja. – №52. – С.4.
6. Zhdan V. Je u nas u Pol'shhi misto-pobratym // Vil'ne slovo. – 2008. – 27 chervnja. – №27 (6964). – С.4.
7. Zaproshennja Gminy Gac vid 22 chervnja 2017 roku №RGO 0343.4.2017.JH. – 1 s.
8. Informacija Golovного upravlinnja statystyky u Ternopil's'kij oblasti. Rozpodil postijnogo naselennja pol's'koi' nacional'nosti za ridnoju movoju po rajonah, mistah ta selyshhah mis'kogo typu (za danymy perepysu naselennja 1989 roku). №11–05/89 PI vid 01.12.2017 r. – 3 s.
9. Informacija Golovного upravlinnja statystyky u Ternopil's'kij oblasti. Rozpodil postijnogo naselennja pol's'koi' nacional'nosti za ridnoju movoju po rajonah ta mistah (za danymy Vseukrai'ns'kogo perepysu naselennja 2001 roku). №11–05/90 PI vid 01.12.2017 r. – 3 s.
10. Informacija Kremeneč'koi' mis'koi' rady shhodo pobratym's'kyh/partners'kyh vidnosyn iz zakordonnymy partneramy vid 04.12.2014 roku №876. – 1 s.
11. Kalakura O. Poljaky v etnopolitychnyh procesah na zemljah Ukrai'ny u XX stolitti. – K.: Znannja Ukrai'ny, 2007. – 508 s.

Tkach V. M., director of Ternopil regional center for retraining of civil servants, public servants of local self-government, state enterprises, establishments and organizations (Ukraine, Ternopil), tkach_w@ukr.net

The role of Polish national minority of Ternopil region in establishing interregional Ukrainian–Polish relations

In this article the author investigates the place and role of the Polish national minority of Ternopil region in establishing interregional relations between Ukraine and Poland. The goal: using historical–genetic and historical–typological methods, to outline the dynamics of establishing cooperation between certain administrative–territorial formations of the Ternopil region and the regions of Poland and foreseeing the prospect of such contacts. The investigation provides an opportunity to explore the methods and forms of assistance for the Ternopil Poles, who were shipped to Poland during the Soviet era, and the establishment of spiritual and economic relations between the Ukrainian and Polish regions. The article focuses on the activities of the Polish national–cultural associations of the Ternopil region in promoting interstate regional development. Summarizing the results of the research, the author emphasizes the positive role of the Polish national minority in establishing cultural and economic relations with the regions of Poland.

Keywords: population, national structure, Poles, population census, Ukraine, Republic of Poland.

* * *